

ชื่อโครงการวิจัย

การศึกษารูปแบบลวดลายศิลปะผ้าบาติกในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ชื่อผู้วิจัย

ศุภฤกษ์ ทองประยูร

เดือน ปี ที่ทำวิจัยเสร็จ

พฤษภาคม 2546

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษารูปแบบลวดลายศิลปะผ้าบาติกในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (2) วิเคราะห์ลักษณะเด่นของรูปแบบลวดลายศิลปะผ้าบาติกของแต่ละจังหวัดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ (3) สำรวจความคิดเห็น เรื่องของการอนุรักษ์รูปแบบลวดลายศิลปะผ้าบาติกในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้างในแนวลึกกับผู้ผลิตและผู้บริโภคผ้าบาติกในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของรูปแบบลวดลายที่ปรากฏเป็นภาพรวมมีรูปแบบลวดลายที่สวยงามเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว สีสันสดใส ประกอบด้วยรูปแบบลวดลายของดอกไม้ สัตว์ ต้นไม้ ทิวทัศน์ เรขาคณิต ลายไทย และอื่น ๆ ที่ไม่เจาะจง ลักษณะของลายเส้นรูปและพื้นเกิดเป็นมิติตามหลักการออกแบบลวดลายและทฤษฎีสี มีลักษณะเด่นของแต่ละจังหวัดคือ จังหวัดสงขลานิยมเขียนรูปแบบลวดลายของดอกกล้วยไม้และปลาใต้ท้องทะเล ลักษณะของลายเส้นรูปและพื้นด้วยเส้นเทียนที่อ่อนช้อย ประกอบด้วยสีสันตามธรรมชาติเกิดมิติการทับซ้อนของสี จังหวัดสตูลนิยมนเขียนรูปแบบลวดลายของดอกกาหลง ปลาใต้ท้องทะเล และภาพทิวทัศน์เกาะไข เป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดโดยการถ่ายทอดรูปแบบจากธรรมชาติเป็นลายเส้นเทียน ใช้เทคนิคการทับซ้อนของสีให้เกิดมิติอ่อนแก่ สีเดียวและหลายสี จังหวัดปัตตานีนิยมนเขียนรูปแบบลวดลายของดอกชบา ดอกบานบุรี ต้นมะพร้าวและภาพทิวทัศน์ เน้นลายเส้นเทียนเป็นหลักลงสีแบน ๆ ให้เกิดรูปและพื้นในส่วน of รูปแบบลวดลายดอกไม้ ต้นมะพร้าวไม่เน้นความเป็นจริงตามธรรมชาติ ส่วนภาพทิวทัศน์จะถ่ายทอดความเป็นจริงที่มองเห็นเน้นความเหมือนและบรรยากาศของธรรมชาติที่เป็นงานจิตรกรรมภาพฝาผนังมากกว่างานผลิตภัณฑ์ จังหวัดยะลานิยมนเขียนรูปแบบลวดลายของดอกศรียะลา ดอกกล้วยไม้ ภาพนกและปลาใต้ท้องทะเล ลักษณะของลายเส้นเทียนลงสีเดียวและหลายสีที่ใกล้เคียงกับธรรมชาติ มีทั้งลวดลายที่เน้นธรรมชาติเป็นหลักและลวดลายดัดแปลงตามหลักการของการออกแบบลวดลาย รูปและพื้น จังหวัดนราธิวาสนิยมนเขียนรูปแบบลวดลายของดอกชบา ภาพทิวทัศน์ และลายเรือกอและ ที่เน้นลายเส้นเทียนสีขาวเป็นหลัก ไม่คำนึงถึงความ เป็นจริงตามธรรมชาติ ลงสีสดใสตามจินตนาการของผู้เขียนเอง ด้านการอนุรักษ์รูปแบบลวดลาย ภาพรวมต้องการที่จะอนุรักษ์และสืบสานให้เป็นศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ดำรงไว้ซึ่งสัญลักษณ์ของจังหวัดที่ควรค่าแก่การส่งเสริมและพัฒนาให้รูปแบบลวดลายศิลปะผ้าบาติก มีความแปลกใหม่ตลอดเวลาเป็นที่รู้จักของคนรุ่นหลังเพื่อมิให้สูญหายสืบไป

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย คือ ควรมีการรวบรวมรูปแบบลวดลายผลงานผ้าบาติกของแต่ละจังหวัดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไว้ในศูนย์ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัด สถาบันการศึกษาเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับการศึกษาและการตัดสินใจของผู้สนใจงานบาติก บุคคลทั่วไป โดยยึดหลักการเห็นจริงเป็นรูปธรรม เพื่อการอนุรักษ์และสืบสานงานบาติกต่อไป

Project Title : Study About Batik Motifs in the Southern Border Provinces.

Researcher : Mr. Supparuag Thongprayoon

Year : May , 2003

Abstract

The purpose of this study was threefold as follows : Firstly , to study the batik motifs ; secondly , to analyze the prominent batik motifs ; and thirdly , to survey opinions of producers and customers regarding the conservation of batik motifs in the southern border provinces . The procedure of study were content analysis from books , magazines , internet and by interviews with batik specialists.

The following conclusions were based on the findings of this study :

The total of the batik motifs have beautiful , bright flower motifs , animal motifs , tree motifs , view motifs , geometry motifs , thai motifs and etc. The lines and the the floors is to produced dimension as follows the principle of motifs design and theory of color. The prominent batik motifs in each province

Songkha province preferred to produce the Gluag – mai flower motifs and under the sea fish motifs. The lines and floors make from the graceful candle line that has the natural color to produce color overlap dimension.

Satun province preferred to produce the Galong flower motif , under the sea fish motifs and Khro – ki view motifs. It is the province symbol that to produce transfer natural motifs is candle line. It use overlap color method to produce young –old dimension , single color and many colour.

Pattani province preferred to produce the Chaba flower motif , Banbury flower motifs , the coconut palm motif and the view motifs. It use the candle line which flat color produce the lines and the floors of the flower motifs , the coconut tree motifs that unreal natural. The view motifs is the real natural that the mural more the product.

Yara province preferred to produce the Sri – yala flower motif , the Gluag-mai flower motifs, the bird motifs and under the sea fish motifs. It use the same and the many color candle lines that the vicinity natural . There are the natural motifs and adapt motifs follows the principle of motifs design.

Narathiwat province preferred to produce the Banbury flower motif , the view motif and the Go-lae boat motif. It use the white candle lines unreal natural and bright motifs follows painter 's imagine.

3. The conservation of the batik motifs in the southern border provinces of Thailand placed the emphasis upon the native culture and the development of batik motifs recognizable as as the symbol of the province.

เลขที่.....	129003
วันที่ 15 ต.ค. 2548	
เลขเรียกหนังสือ.....	446.6
	4467

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาจากคณาจารย์ของผู้วิจัย ที่ได้อบรมสั่งสอนถ่ายทอดเนื้อหาวิชาความรู้ แนวคิด ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ในการดำเนินการวิจัย จนผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยได้สำเร็จ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.พรชูลี อาชวอำรุง และ รศ.ดร.ธิดารัตน์ บุญนุช ที่ให้ข้อคิดคำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่อง และเสียสละเวลาหลายครั้งเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและผู้พิมพ์รายงานการวิจัยที่สำเร็จลงด้วยความราบรื่น

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือแต่ผู้วิจัยไม่ได้เอ่ยนามไว้รวมทั้งครอบครัวของผู้วิจัย ที่เป็นกำลังใจและให้ความสนับสนุนในทุกด้านเสมอมา

คุณงามความดีของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แก่บิดา มารดา คณาจารย์ ตลอดจนผู้มีอุปการะคุณทุกท่าน

ศุภฤกษ์ ทองประยูร